

Załącznik do uchwały Nr
RADY GMINY LUBARTÓW
z dnia

GMINNY PROGRAM OSŁONOWY

„Opieka na odległość 60+”

Na lata 2026 - 2028

Wstęp

Polskie gminy, starzeją się, młodzi ludzie często emigrują do dużych metropolii w Polsce i na świecie, a seniorzy zostają. Ludzie żyją coraz dłużej, rośnie odsetek seniorów w społeczności lokalnej. Usługi lokalne często rozjeżdżają się ze zmianami demograficznymi i potrzebami społecznymi. Mamy więcej osób starszych niż dzieci, ale kształci się i zatrudnia więcej pediatrów niż geriatrów. W społeczeństwie wzrasta odsetek osób starszych i niepełnosprawnych, a likwidowany jest nierentowny transport lokalny skazując rzesze ludzi na wykluczenie terytorialne. W przestrzeniach publicznych brakuje ławeczek, na których może odetchnąć idąca na zakupy, na spacer czy do kościoła starsza osoba. To tylko niektóre z przykładów wyzwań stojących przed samorządami w dobie starzejącego się społeczeństwa. Rosnąca populacja osób starszych i ich sytuacja stawia wyzwania przed systemem opieki, a teleopieka, wspierana przez programy rządowe i samorządowe (np. opaski SOS, czujniki, centra monitorowania), staje się kluczowym rozwiązaniem, oferując całodobowe bezpieczeństwo, monitoring zdrowia, przypomnienia o lekach i szybki kontakt medyczny, co poprawia jakość życia i zmniejsza obciążenie dla tradycyjnej opieki.

Przyjęcie Gminnego Programu Oślonowego „Opieka na odległość 60+” na lata 2026 - 2028, zwanego dalej „Programem”, stanowi jeden z elementów polityki społecznej gminy Lubartów w obliczu zachodzących procesów demograficznych i jest odpowiedzią na potrzeby osób powyżej 60 roku życia, które mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na wiek oraz stan zdrowia, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Program wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych i stanowi element integracji społecznej i zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością.

Wspieranie seniorów, oferowanie adekwatnych usług, pomocy społecznej i świadczeń, a także integracja międzypokoleniowa i aktywność społeczna osób starszych jest od wielu lat jednym z ważniejszych kierunków działań gminy Lubartów. Przyjęcie programu daje dodatkowo możliwość uzyskania przez gminę wsparcia finansowego w zakresie realizacji zadania własnego ze środków pochodzących z dotacji celowej z budżetu państwa.

W ramach obszaru pomocy społecznej program uwzględnia nowe formy wsparcia po zidentyfikowaniu potrzeb gminy w tym zakresie.

Program zakłada kontynuowanie wprowadzonej w gminie Lubartów innowacyjnej formy opieki „na odległość” i ma na celu zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania seniorów w miejscu zamieszkania.

Umożliwia wykorzystanie nowych technologii, w tym m.in. dostęp do nowych narzędzi wspomagających opiekę nad seniorami, która pozwoli osobom starszym czuć się bezpieczniej oraz być bardziej samodzielnymi, a w razie potrzeby szybko powiadomić bliską osobę czy też służby ratunkowe o kryzysowej sytuacji, w jakiej się znaleźli. W 2022 r. zakupionych zostało i przekazanych do użytkowania łącznie 32 opasek bezpieczeństwa wraz z opłatą usługi u operatora w tym 12 w ramach programu „Korpus wsparcia seniorów”.

Teleopieka (opieka na odległość) stanowi nowoczesną formę sprawowania opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnością, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To idealne rozwiązanie, szczególnie dla osób samotnych które nie potrzebują usług całodobowych i nie korzystają na co dzień z usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych. Stanowi także istotne uzupełnienie wsparcia realizowanego w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, u osób, których stan zdrowia uzasadnia stałe monitorowanie w celu jak najszybszej reakcji, powiadomienia właściwych służb i udzielenia możliwie najszybciej pomocy, w tym pomocy medycznej, w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Dzięki realizacji programu świadczone seniorom wsparcie oraz działania podejmowane w tym zakresie przez Gminę Lubartów przebiegają sprawniej, a seniorzy uzyskują niezbędną pomoc i poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

§ 1. Podstawy prawne programu

1. Program stanowi realizację zadania własnego gminy określonego w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) tj. podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych i wpisuje się w zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
2. Program jako element polityki społecznej gminy opracowany i przyjęty przez Radę Gminy Lubartów do realizacji w latach 2026 - 2028 daje dodatkowo możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze środków pochodzących z dotacji celowej budżetu państwa.

§ 2. Cele programu

1. Zapewnienie wsparcia na rzecz seniorów w wieku 60 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznanych potrzeb na terenie Gminy Lubartów, wpisujących się we wskazane w programie obszary,
2. Poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. opieki na odległość.
3. Wsparcie rodzin i opiekunów osób starszych w sprawowaniu opieki nad seniorami.

§ 3. Ocena sytuacji i potrzeb uzasadniających realizację programu.

W Gminie Lubartów osoby powyżej 60 roku życia stanowią niemal 20 % ogółu mieszkańców. Program jest odpowiedzią na wyzwania wynikające z procesów demograficznych, stanowi jednocześnie kontynuację działań Gminy na rzecz seniorów. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej świadczą na bieżąco m.in. takie formy wsparcia jak: zapewnienie opału, żywności, środków higieny osobistej, leków, usługi opiekuńcze, organizowanie transportu do lekarza, załatwianie drobnych spraw urzędowych, rozmowa itp. Wsparcie jest udzielane osobom, które nie mają możliwości we własnym zakresie organizowania i zapewnienia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej. Zakupione i przekazane użytkownikom opaski bezpieczeństwa wymagają comiesięcznych opłat abonamentowych, które w połączeniu z innymi obciążeniami w szczególności osób samotnie gospodarujących powodują konieczność wsparcia użytkowników w finansowaniu obsługi urządzenia. Dostrzeżone potrzeby podczas realizacji różnych form wsparcia, obserwacje i bieżące rozmowy wskazują na konieczność kontynuowania i rozwijania usług wspierających osoby powyżej 60 roku życia co jest podstawą do wdrożenia założeń programu osłonowego „Opieka na odległość 60+” na lata 2026 - 2028 w Gminie Lubartów.

§ 4. Zakres podmiotowy i przedmiotowy programu

1. Program będzie realizowany w terminie od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2028 r.
2. Realizacja programu jest powiązana z warunkami i wytycznymi wskazanymi przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w programie „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2026 i lata kolejne zgodnie z przyjmowanymi Programami.

3. Do programu kwalifikowane są osoby spełniające kryteria w nim określone, zgłaszające się zarówno przez ogólnopolską infolinię, jak również bezpośrednio do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie.
4. Gmina Lubartów, w ramach Programu będzie realizowała wsparcie (pow. z modulem II Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2026 i lata kolejne w przypadku przyjęcia takiego Programu), którego celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych przez zwiększanie dostępu do tzw. opieki na odległość, która stanowi formę sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Taki rodzaj wsparcia stanowi idealne rozwiązanie, w szczególności dla osób samotnych, zarówno tych, które nie potrzebują usług całodobowych i nie korzystają na co dzień z usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych, jak i tych objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, u których nieprzewidywalność zmiany stanu zdrowia uzasadnia stałe monitorowanie w celu jak najszybszej reakcji, powiadomienia właściwych służb i udzielenia możliwie najszybciej pomocy, w tym pomocy medycznej, w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Usługa „opieka na odległość” gwarantuje szeroko pojęty system bieżącego monitorowania stanu seniora w miejscu jego zamieszkania oraz pozwala na natychmiastową reakcję w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia seniora – zarówno spowodowanego problemami w zachowaniu funkcji życiowych, jak również w przypadku wystąpienia incydentów w miejscu zamieszkania. Usługa będzie polegała na zapewnieniu dostępu do opieki na odległość poprzez zakup i pokrycie kosztów użytkowania tzw. opasek i innych urządzeń bezpieczeństwa lub w przypadku braku potrzeb w zakupie urządzeń tylko pokrycie kosztów użytkowania zakupionych opasek w tym w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów”.
5. Opis usługi: w ramach programu seniorom w wieku 60 lat i więcej w zależności od rozeznaczonych potrzeb zostanie zapewniony nieodpłatny dostęp do tzw. opasek bezpieczeństwa wyposażonych w co najmniej trzy z następujących funkcji:
 - 1) przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
 - 2) detektor upadku,

- 3) czujnik zdjęcia opaski/urządzenia,
- 4) lokalizator GPS,
- 5) funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami,
- 6) funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja),
- 7) funkcje umożliwiające monitorowanie czasu realizowanej opieki przez osoby świadczące usługi opiekuńcze lub pomoc sąsiedzką.

Opaska bezpieczeństwa będzie połączona z usługą operatora pomocy – w przypadku trudnej sytuacji lub nagłego zagrożenia wciśnięcie guzika alarmowego, znajdującego się na opasce, umożliwia połączenie się ze stale gotową do interwencji centralą.

Po odebraniu zgłoszenia dyspozytor (ratownik medyczny, opiekun medyczny, pielęgniarka) podejmuje decyzję o sposobie udzielenia pomocy seniorowi. W zależności od sytuacji może on zapewnić wsparcie emocjonalne przez telefon, poprosić o interwencję kogoś z jego najbliższego otoczenia (rodzinę, sąsiadów, opiekunów), poprosić o interwencję pracownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, opiekunkę środowiskową lub wezwać służby ratunkowe.

6. **Adresaci Programu:** adresatami programu są seniorzy w wieku 60 lat i więcej zamieszkujący na terenie Gminy Lubartów, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. W zasobach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie znajdują się opaski bezpieczeństwa połączone z usługą całodobowego monitoringu w tym opaski zakupione w 2022 r. w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, które jeszcze działają i ze względu na istniejące potrzeby należy finansować ich obsługę do czasu zakupu nowych urządzeń.

7. **Mechanizm udzielania pomocy:**

Krok 1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie rozeznaje potrzeby seniorów w zakresie wyposażenia ich w opaskę bezpieczeństwa lub inne urządzenie bezpieczeństwa.

Krok 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa dokonuje zakupu lub dzierżawy tzw. opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa oraz obsługę systemu u wybranego realizatora dla posiadanych i nowo zakupionych w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów” opasek/urządzeń..

Krok 3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje i realizuje program na terenie gminy. Do uczestnictwa w Programie zakwalifikowane zostaną osoby spełniające kryteria Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2026 i lata kolejne Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz spełniając warunek zamieszkiwania na terenie Gminy Lubartów. Potrzebujące wsparcia w ramach Programu osoby dokonają zgłoszenia bezpośrednio do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie, o zakwalifikowaniu do Programu decyduje kolejność zgłoszeń. W wyjątkowych sytuacjach podyktowanych stanem zdrowia na wniosek pracownika socjalnego wsparcie może zostać udzielone poza kolejnością. Potwierdzenie przekazania opaski i szczegółowe warunki korzystania ze wsparcia określają zapisy zawieranej każdorazowo umowy pomiędzy GOPS i uczestnikiem Programu.

§ 5. Podmioty realizujące Program

Program realizowany będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie w szczególności w zakresie; organizowania, realizowania, koordynowania i bieżącego monitoringu oraz sprawozdawczości.

§ 6. Finansowanie Programu

1. Koszty niezbędne do prawidłowej realizacji zadania mogą obejmować w szczególności:
 - 1) zakup lub dzierżawa opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa do świadczenia usługi „opieki na odległość”
 - 2) zakup usługi obsługi systemu całodobowej opieki na odległość przez centralę monitoringu,
 - 3) przyznanie, zgodnie z przyjętym w danej jednostce regulaminem wynagradzania, dodatków do wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników bezpośrednio realizujących zadanie,
 - 4) koszt szkoleń dla pracowników OPS w zakresie obsługi systemu opieki na odległość, w przypadku gdy są oni bezpośrednim realizatorem przedmiotowej usługi,
 - 5) zakup drobnych materiałów biurowych,
 - 6) zakup nowych urządzeń dla dotychczasowych użytkowników opasek z uwagi na brak możliwości ich naprawy w ramach gwarancji (sprzęt użytkowany ponad 2 lata lub niekwalifikujący się do naprawy ze względu na stan techniczny),

- 7) koszty napraw pogwarancyjnych jeżeli koszt naprawy nie przewyższa kosztu zakupu nowego sprzętu.
 - 8) działania promocyjno-informacyjne w tym koszty druku plakatów, ulotek, artykułów w prasie lokalnej.
2. Finansowanie programu:
- 1) środki własne Gminy,
 - 2) środki pochodzące z dotacji celowej budżetu państwa,
 - 3) środki pozyskiwane z innych źródeł zewnętrznych,

§ 7. Monitoring i sprawozdanie z realizacji Programu

1. Program będzie monitorowany przez pracowników GOPS poprzez systematyczne gromadzenie informacji w celu optymalizacji realizowanych działań na bieżąco.
2. Z realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” w terminie do dnia 30 stycznia po zakończeniu każdego roku objętego programem zostanie sporządzone sprawozdanie roczne zgodnie z wytycznymi MRPiPS.
3. Informacje dotyczące realizacji Programu przedstawiane będą w sprawozdaniu z działalności GOPS za dany rok.
4. Sprawozdania, o których mowa w ust. 1 i 3 uwzględniać będą dane dotyczące m.in.:
 - 1) rzeczywistej liczby osób objętych wsparciem w ramach programu;
 - 2) kosztu realizacji pomocy;
 - 3) poziom korzystania z opasek i innych urządzeń bezpieczeństwa